

všetkými teóriami citovanými v druhej a tretej kapitole autor dokazuje, že navrhované znenie uzákonenia foriem viny nielen nerozmnoží trestno-právnu problematiku, ale v mnohých oblastiach ju vylúči.

Poslednú kapitolu autor zakončuje krátkou úvahou o relácii viny a pričetnosti, ohľadom ktorej sa teoretikovia líšia. Autor tvrdí, že pričetnosť je predpokladom subjektívneho zavinenia a samostatným pojmom, bez ktorého však nemôže byť o subjektívnom zavinení reč.

Pri tejto úvahe bolo by bývalo treba rozlišovať medzi normologickým pojmom viny a medzi pojmom subjektívneho zavinenia, pod ktorým treba rozumieť úmysel a nedbalosť tak, ako ich autor definoval. Ak riešime vzťah medzi vinou objektívnou, vinou ako pojmom normatívnym, treba súhlasiť s autorom a rozhodne vyhlásiť pričetnosť za predpoklad viny. Ak však riešime vzťah medzi úmyslom resp. nedbalosťou na strane jednej a pričetnosť na strane druhej, treba zastávať názor, že ide o pojmy na sebe nezávislé, pojmy rovnohodnotné, ktoré však spoločne podmieňujú vinu objektívnu t. j. normologickú. Veď práve proti autorovmu tvrdeniu treba uviesť, že aj u páchatela, ktorý je nepríčetný, možno nájsť úmysel alebo nedbalosť. Subjektívne zavinenie (nedbalosť alebo úmysel) teda môže existovať bez zreteľu na pričetnosť, bez pričetnosti však nemožno hovoriť o vine normologickej, o vine ktorá je daná spoločnou existenciou úmyslu alebo nedbalosti, pričetnosti a porušenia normy.

Práve tak ako v praxi nestačil široký pojem viny a zavinenia, ktoré v sebe zahrňujú kriminálne politicky značne odlišné prípady, a nutne došlo k vytvoreniu užších pojmov, tak dnes už nestačia ani tieto užšie pojmy, ale treba ich ustáliť a presne vymedziť. Videli sme a ešte stále vidíme, aké ťažkosti pôsobí toto vymedzovanie teórii a praxi a koľko nových problémov nastolí a koľko diskusií a práce vyvolá ventilovanie každej novej otázky a každý nový zásah do doterajšej praxe. Treba víťať každý nový príspevok k problematike všeobecnej časti trestného zákonníka a to aj keď neprináša hlboké analýzy a nové originálne poznatky, ktoré vyžadujeme od štúdií čisto teoretických. Víťaná a osozná je každá štúdia, ktorá predstavuje prínos i čo len do sféry praktickej, každá štúdia, ktorá vykoná dobre svoju úlohu, keď aj nie ako meritórny, teda rozhodne ako informatívny prameň. V inozajčných literatúrach sú už obdobné a často aj rozsiahlejšie štúdie, než je štúdia, o ktorej je tu reč; no význam práce hl. odb. radcu dr. Udvardyho nespočíva len v tom, že je vlastne prvá slovenská práca svojho druhu, ale aj v tom, že môže hrať významnú úlohu pri kodifikovaní nového trestného zákona.

Dr. A. P. Zátarecký.

Judikatúra

Občianske rozhodnutia hlavných súdov v Bratislave a v Prešove.

14.

I. Smluva o pôžičke ujednaná za trvania konkubinátu z pohnútky dlžníkovi známej, aby veriteľka mohla s ním naďalej udržiavať konkubinát, odporuje dobrým mravom a je neplatná.

II. Závazky z právnych úkonov, ktoré sú od pôvodu ne-

platné, pretože odporujú dobrým mravom, ani dodatočným (mimosúdny) uznaním dlžníka nenadobúdajú právnu účinnosť.

Rozhodnutie Hlavného súdu v Bratislave zo 17. septembra 1942, č. Rv 142/42.*)

Proti žalobe, ktorou žalobníčka sa domáha zaplatenia 5.000 Ks ako doteraz nezaplateného zvyšku pôžičky, žalovaný sa bránil jednak tým, že žalobníčka poskytla mu pôžičku preto, aby s ním mohla naďalej udržiavať konkubinát, jednak započítaním uplatnil vzájomné pohľadávky v celkovej sume 2.851 Ks 55 h.

Prvý súd zamietol žalobu. Z dôvodov:

Žalobníčka poskytla žalovanému spornú sumu za trvania konkubinátu preto, aby sa žalovaný neoženil a žalobníčka mohla s ním ďalej žiť v spoločnej domácnosti. Sporná suma, spotrebovaná v spoločnej domácnosti, bola teda poskytnutá na nemravný cieľ, t. j. na ďalšie udržiavanie konkubinátu. Preto žaloba je bezzákladná podľa právneho pravidla, že nemožno späť požadovať vrátenie peňazí daných za nemravným účelom.

Odvolačí súd zaviazal žalovaného na zaplatenie 4.029 Ks 85 h. Z dôvodov:

Odvolačí súd osvojil si skutkový stav zistený prvým súdom. Z listov žalovaného, písaných jednak žalobníčke, jednak jej príbuzným zistil však aj to, že žalovaný voči žalobníčke prehlásil, že požičanú sumu vráti, lebo ako poctivý človek nemôže odškriepiť, že ju dlhuje, a príbuzných žalobníčky žiadal, aby jej odkázali, nech ho nežaluje a nerobí zbytočné trovy, lebo peniaze čestne vráti. Keďže takto žalovaný svoj záväzok uznal, námietka, že peniaze boli poskytnuté na nemravný účel, nemôže prísť do úvahy. Požičané sumy robia celkom 6.881 Ks 40 h, od toho treba odpočítať jednak sumy, ktoré žalovaný vrátil, jednak tie, ktoré si právom započítava a tak pohľadávka žalobníčky po výšku 4.029 Ks 85 h obstoja po práve.

Hlavný súd obnovil rozsudok prvého súdu. Z dôvodov:

Platný právny poriadok, uznávajúc manželstvo za základný kameň výstavby ľudskej spoločnosti a priznávajúc mu preto zvýšenú právnu ochranu (§ 86 úst. zák. č. 185/39 Sl. z. o Ústave Slov. republiky), považuje konkubinát za nedovolenú inštitúciu. Z toho pravda nemožno usudzovať, že by akékoľvek právne úkony medzi osobami, žijúcimi v konkubináte už z tohto dôvodu boli neplatné. Nemôže byť však pochybnosti, že neplatným je právny úkon, ktorého predmetom je sľub alebo poskytnutie odmeny druhej strane za spolunažívanie v konkubináte, lebo v takomto prípade prieči sa dobrým mravom priamo smluvným obsahom. Avšak platné právo odopiera

*) Porovnaj tiež rozh. č. 909 Úr. sb.

ochranu aj takým právnym úkonom, obsah ktorých je ináč dovolený, ale pri ktorých vznik alebo ďalšie udrzovanie konkubinátu byly aspoň podstatnou pohnútkou ich ujednania (por. zás. rozh. býv. Kúrie č. 457).

V súdnej veci nižšie súdy zistily, že žalobníčka žila so žalovaným v konkubinate a poskytla mu spornú sumu preto, aby ho tak k sebe pripútala, s ním konkubinálny pomer naďalej udržovala a tak zmarila jeho úmysel oženit sa. O tejto pohnútku žalovaný vedel, lebo žalobníčka mu to výslovne dala na javo.

Tieto skutkové zistenia, ktoré v dovolacom konaní neboly napadnuté spôsobom vyhovujúcim § 534 ods. 3 Osp., opodstatňujú právny záver, že právny úkon, o ktorý ide, je neplatný pre vadnosť pohnútky obom stranám známej a odporujúcej dobrým mravom.

Podľa platného práva záväzky z právnych úkonov, ktoré sú od pôvodu neplatné, pretože odporujú dobrým mravom, nestávajú sa právne účinnými ani dodatočným uznaním dlžníka.

Preto je opodstatnená dovolacia sťažnosť, že odvolací súd porušil hmotné právo, keď vyriekol, že žalovaný je povinný vrátiť spornú sumu z dôvodu, že uznal tento záväzok v listoch (príl. B, C), bez ohľadu na to, či spomenuté listy uznávajú prejav skutočne obsahujú alebo nie.

Z týchto dôvodov bolo treba dovolacej žiadosti žalovaného vyhovieť a zmenou napadnutého rozsudku obnoviť vo výroku správny rozsudok prvého súdu, s podotknutím, že započítacie námietky a dôvody, ktoré o nich uviedol odvolací súd, v dôsledku tohto rozhodnutia sa staly bezpredmetnými.

15.

Zápisy do soznamu spoluvlastníkov urbárskeho lesa oprávnených na hlasovanie podľa zák. čl. XIX/1898 nepoživajú ochranu dôvery podľa zásad materiálnej publicity. Proti nadobúdateľovi, ktorý spoliehal na tieto zápisy, keď aj bol dobromyseľný, je prípustný dôkaz, že obsah zápisov sa odchyľuje od skutočného právneho stavu.

Rozhodnutie Hlavného súdu v Bratislave zo 6. mája 1943, č. Rv 38/43.

Nevlastný otec žalobníčky Ján M. a matka žalobníčky Mária M. kúpopredajnou smluvou z 23. januára 1936, ujednanou za trvania manželstva, nadobudli si podiel v urbárskom lese. V pozemnoknižnej zápisnici č. 216 kat. územia S. A. vlastnícke právo k tomuto podielu bolo zapísané na ich mená v rovnakých čiastkach. Pri prerábaní pozemkovej knihy bol celý urbársky les prenesený do vl. č. 1 a vlastníckym právom pripísaný Spoločnosti bývalých urbárikov v S. A. bez udania podielov jednotlivých urbárikov. V sozname spolumajiteľov lesa oprávnených na hlasovanie podľa zák. čl. XIX/1898 bol

celý podiel (teda aj čiastka patriaca Márii M.) písaný na meno Jána M. Matka žalobníčky Mária M. 2. februára 1939 zomrela a výlučnou dedičkou jej spolunadobudnutého majetku sa stala žalobníčka. Otec žalobníčky kúpopredajnou smluvou z 5. septembra 1941 predal celý svoj majetok žalovanému Jánovi M. ml., ktorý na základe toho robí si nárok na celý podiel v urbárskom lese. Žalobníčka žiada ho rozsudkom zaviazaf, aby uznal jej vlastnícke právo na polovicu tohto podielu.

Prvý súd žalobu zamietol. **Z dôvodov:**

Žalovaný bránil sa tým, že vôbec nevedel o tom, že Mária M. mala vlastný urbársky podiel a že pri kúpe uzavretej s Jánom M. konal celkom dobromyseľne. Podľa platných právnych pravidiel pri nadobudnutí nehnuteľnosti pokladá sa za obmyselného ten, kto poznal alebo zo sprievodných okolností pri náležitej starostlivosti mohol spoznať, že pozemknížný stav nezodpovedá skutočnosti. Žalovaný vyhotovením kúpopredajnej smluvy poveril vedúceho notára, teda osobu s náležitou kvalifikáciou a ten pred napísaním kúpopredajnej smluvy prezrel si pozemknížnú vložku č. 1, ako aj soznam spoluvlastníkov oprávnených na hlasovanie. Len po tomto šetrení vyhotovil kúpopredajnú smluvu. Z týchto okolností má súd za to, že žalovanému nemožno pripisovať obmyselnosť ani nedbalosť. Podľa platných právnych pravidiel a v smysle § 269 Osp. dokázať obmyselnosť alebo nedbalosť žalovaného bolo povinnosťou žalobníčky. Keďže podľa vykonaného dokazovania tento dôkaz žalobníčke sa nepodaril, musel súd žalobu zamietnuť.

Krajský súd žalobe vyhovel. **Z dôvodov:**

Z výpovede svedka Štefana B., predsedu bývalých urbárikov v S. A., súd zistil, že urbársky soznam bol vyhotovený v roku 1932 a neskôr už nebol doplňovaný podľa pozemkovej knihy. Keby sa bolo žiadalo od otca žalobníčky neb. Jána M. preukázanie kúpopredajnej smluvy, bola by bývala do soznamu urbárskych spolumajiteľov zavedená aj matka žalobníčky Mária M., lebo jej vlastnícke právo z cit. kúpopredajnej smluvy vysvitá. Žalovaný na základe kúpopredajnej smluvy ujednanej s Jánom M. nekúpil ani nemohol kúpiť čiastku patriacu matke žalobníčky a Ján M. nemohol mu túto čiastku odpredať, lebo nikto nemôže za iného preniesť viac práv, než koľko sám má. Žalovaný nemôže v svoj prospech dovodzovať nič ani z toho, že soznam bývalých urbárikov nie je spoľahlive vedený a že v novej vložke č. 1 už nie sú na strane B uvedení jednotliví spoluvlastníci podľa mien. Veď neb. Ján M. bol ujčekom žalovaného a tento iste znal jeho majetkové pomery nadto kúpil dotýčný podiel nepomerne lacno. Tieto okolnosti vylučujú jeho dobromyseľnosť.

Hlavný súd dovoláciu žiadosť zamietol. **Z dôvodov:**

Právna zásada, podľa ktorej dobromyseľný nadobúdateľ

zemnoknižného práva je chránený v svojej dôvere v pozemnoknižný právny stav, keď sa tento odchyľuje od skutočného právneho stavu (tzv. zásada materiálnej publicity), súvisí so zásadou legality, podľa ktorej pozemnoknižný súd smie povoliť pozemnoknižný zápis do pozemkovej knihy len vtedy, ak právne podmienky zápisu boli preukázané listinami, vyhotovenými v náležitej forme. Naproti tomu zápisy do soznamu spolumajiteľov lesa, oprávnených na hlasovanie podľa zák. čl. XIX/1898, nie sú podľa zákona a zpravidla ani v praxi nebyvajú podmienené predložením hodnoverných listín, preukazujúcich splnenie náležitostí potrebných pre prevod na nového nadobúdateľa. Preto dotyčné týchto zápisov zásada materiálnej publicity neplatí, dovoľávať sa dôvery v taký zápis, ak je materiálne nesprávny, nie je prípustné a rozhodujúcim je jedine skutočný právny stav.

Podľa tohto právneho stanoviska nezáleží v súdnej veci na tom, že žalovaný sa spoliehal na správnosť soznamu spolumajiteľov, v ktorom ako vlastník celého dotyčného podielu je uvedený Ján M. st., hoci ako vlastníčka polovičky tohto podielu mala byť uvedená matka žalobníčky Mária M., v prospech ktorej spoluvlastnícke právo v uvedenom pomere bolo aj vložené v pôvodnom pozemnoknižnom hárku č. 216. Irelevantná je aj okolnosť, že v tom čase, keď žalovaný ujednal kúpopredajnú smluvu s Jánom M. st., dotyčná nehnuteľnosť bola prenesená do vložky č. 1, lebo v tejto vložke je vlastnícke právo písané na bývalých urbárníkov obce S. A. ako celok a nie na jednotlivcov, dôsledkom čoho z tohto zápisu žalovaný vôbec nemohol uzatvárať na to, že celý dotyčný podiel prislúcha predávateľovi Jánovi M. st.

Prehľad časopisov

a) slovenských:

Vestník Ministerstva pravosúdia, roč. V., čís. 9—12: Úprava ministra pravosúdia o doručení súdnych spisov jednoduchým odovzdaním podľa čl. 11 ods. 1, veta druhá Dohody č. 109/1941 Sl. z. (č. 25710/43-8). — Úprava ministra pravosúdia o evidencii podmienienečne prepustených robotárov za skúšobného času v Kriminálnej ústredni (č. 22.478/43-11). — Úprava ministra pravosúdia o ukladaní súdnych sirotských depozitov v Slovenskej hypotečnej a komunálnej banke a v sporiteľniach (č. 24.462/43-7). — Úprava ministra pravosúdia o prvej kancelárskej skúške a o jej skúšobnom poriadku (č. 16.852/43-4). — Úprava ministra pravosúdia o pozemnoknižnej skúške a o jej skúšobnom poriadku (č. 16.851/43-4). — Úprava ministra pravosúdia o druhej kancelárskej skúške a o jej skúšobnom poriadku (č. 16.850/43-4). — Príloha: Rozhodnutia Komisie pre právnu terminológiu.

Hospodárske rozhľady, roč. XVIII., čís. 9: Elektrizácia slovenských železníc. — Dr. Ladislav Pisca: Nové cesty sociálneho poistenia. — Dr. Imrich Vaculík: Reklamácie dovozného. — Ing. Miloš Šandrik: K problému konzumných družstiev. — Čís. 10.: Na prahu nových čias. — Dr. Oto Ponc: Funkcionálna závislosť cedulového a obchodného úveru (so zreteľom na stálosť meny). — Henrich Pospíšil: Deklarácia tovaru v nákladnom liste. — Štátny rozpočet na rok 1944. (Z expozé ministra financií.)